

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA EKOLOGIK TARBIYANI SHAKLLANTIRISHNING INNOVATSION PEDAGOGIK ASOSLARI

Nematova Ozoda Azim qizi

Osiyo texnologiyalari universiteti 1- bosqich magistranti

Email: nematovaozoda135@gmail.com

Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi

Navoiy innovatsiyalar universiteti dotsenti

Annotatsiya: Maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiyani shakllantirishning nazariy asoslari va innovatsion pedagogik yondashuvlar yoritilgan. Ekologik tarbiyani o'yin faoliyati va vizual-didaktik texnologiyalar orqali tashkil etishning pedagogik ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: ekologik tarbiya, maktabgacha ta'lim, ekologik madaniyat, innovatsion yondashuv.

Kirish (Mavzuning dolzarbligi)

Bugungi globallashuv va ekologik muammolar kuchayib borayotgan davrda atrof-muhitni asrash masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Shu bois, maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik madaniyatni shakllantirish ayniqsa muhim hisoblanadi. Ekologik tarbiyani maktabgacha yoshdan boshlab tizimli yo'lga qo'yish bolalarda tabiatga nisbatan ongli va mas'uliyatli munosabatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Maktabgacha yosh davri shaxs rivojining muhim bosqichi bo'lib, bu davrda bolaning atrof-muhit haqidagi dastlabki tasavvurlari shakllanadi. Shu bois ekologik tarbiya mazmunini innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish zamon talabiga aylanmoqda. Ayniqsa, o'yin faoliyati va vizual vositalardan foydalanish bolalarning yosh xususiyatlariga mosligi bilan ajralib turadi.

Maqsad va vazifalar

Maqsad: Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiyani shakllantirishda innovatsion pedagogik yondashuvlarning nazariy asoslarini aniqlash va ularning amaliy ahamiyatini asoslash.

Vazifalar:

1. Ekologik tarbiya tushunchasining pedagogik mohiyatini tahlil qilish;
2. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiyani shakllantirishning o'ziga xos jihatlarini aniqlash;
3. Innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida ekologik tarbiyani tashkil etish imkoniyatlarini ko'rsatish;

4. Ekologik o'yinlar orqali bolalarda ekologik ong va xulq-atvorni shakllantirishning metodik jihatlarini yoritish.

Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatmoqdaki, ekologik tarbiya — shaxsda tabiatga ongli munosabatni shakllantirishga qaratilgan uzluksiz pedagogik jarayondir. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiyaning asosiy vazifasi tabiatni sevishtirish, uni asrash zarurligini tushunish va kundalik hayotda ekologik qoidalarga amal qilishga o'rgatishdan iborat. Nazariy jihatdan ekologik tarbiya bolalarda ekologik ong, ekologik tafakkur va ekologik xulq-atvorni shakllantirishga xizmat qiladi. Bu esa keyingi ta'lim bosqichlari uchun mustahkam asos yaratadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiyani shakllantirish jarayonida innovatsion pedagogik yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, o'yin faoliyati va vizual-didaktik texnologiyalar bolalarda ekologik tushunchalarni qiziqarli va samarali o'zlashtirish imkonini beradi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiyani shakllantirishda vizual-didaktik o'yinlar pedagogik samaradorlikni oshiradi va bolalarda ekologik xulq-atvorni rivojlantirishga xizmat qiladi (Kubayeva, 2022). Bundan tashqari, tadqiqotlar shuni bildiradiki, maktabgacha yoshdagi bolalarda o'yin faoliyati ta'lim va tarbiya jarayonining ajralmas qismi bo'lib, o'yinlar orqali ekologik tushunchalarni amaliyotda qo'llash imkoniyati yaratiladi (Raxmatillayeva, Kubayeva & Sapayeva, 2025). Shuningdek, ilgari surilgan nazariy tahlillar shuni ko'rsatadiki, vizual texnologiyalardan foydalanish ekologik tarbiyani nazariy va amaliy jihatdan boyitadi, pedagogik jarayonda bolalar faol ishtirok etadi va ekologik ongni shakllantiradi (Kubayeva, 2022).

Ushbu yondashuvlar maktabgacha ta'lim muassasalarida ekologik tarbiyani tizimli ravishda amalga oshirish va bolalarda ekologik madaniyatni rivojlantirishda samarali vosita sifatida qaraladi.

Xulosa

Mazkur tezisda maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiyani shakllantirish masalasi nazariy va metodik jihatdan tahlil qilindi. Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatmoqdaki, ekologik tarbiya bolalarda tabiatga ongli munosabatni shakllantirishda muhim pedagogik ahamiyatga ega. Tadqiqot doirasida innovatsion pedagogik yondashuvlar, xususan ekologik o'yinlardan foydalanish ekologik tarbiyaning samaradorligini oshirishi mumkinligi nazariy jihatdan asoslashga harakat qilindi. Ushbu yondashuv bolalarda ekologik bilim, ko'nikma va mas'uliyatli xulq-atvorni rivojlantirishga xizmat qilishi kutilmoqda. Shuningdek, ekologik tarbiyani maktabgacha ta'lim muassasalarining ta'lim-tarbiya jarayoniga tizimli ravishda integratsiyalash zarurligi asoslandi. Tadqiqotning keyingi bosqichlarida ilgari surilgan metodik

yondashuvlarning amaliy samaradorligini aniqlash rejalashtirilmoqda. Mazkur tezis kelgusida olib boriladigan ilmiy izlanishlar uchun metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Kubayeva, M. B. (2022). Implementation of visual- didactic games in ecological education of students of preschool educational organizations. *Current Research Journal of Philological Sciences*, 3(01), 1–4. <https://inlibrary.uz/index.php/crjps/article/view/17643>
2. Raxmatillayeva, S., Kubayeva, M., & Sapayeva, G. (2025). Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar pedagogikasi. *Yangi O‘zbekiston Ilmiy Tadqiqotlar Jurnali*, 2(1), 55–57. <https://zenodo.org/records/14645775>
3. Mahmudova, O. A., & Radjabova, G. X. (2023). Maktabgacha ta’lim yoshidagi bolalarga ekologik ta’lim- tarbiya berishda innovatsion metodlar. *Obrazovanie, Nauka i Innovatsionnye Idei v Mire*, 35(5), 179–181. https://newjournal.org/index.php/01/article/view/10264?utm_source